

--- WUNDERKAMMER ---
FRANCIS ALÿS
Untitled (Before the prophet)

9 décembre 2011 – 14 janvier 2012

Untitled (Before the Prophet)

Tijdens de retrospectieve van Francis Alÿs in Wiels konden we al merken dat hij een van die kunstenaars is die de participatieve actie centraal plaatsen in hun artistieke werk. Met andere woorden, hij start mechanismen die de participatie van de ander vereisen om al hun poëtische en politieke omvang aan te nemen.

De tekening in de Wunderkammer belicht een ander herhalend fenomeen bij Alÿs: het stappen, de wandeling. Dat dwalen keert in veel werken terug, zodat we in de verleiding komen om parallellen te trekken met filosofen die het wandelen tot een voor de filosofische praktijk onmisbaar proces hebben verheven. Denk aan de peripatetici, de volgelingen van Aristoteles in het oude Griekenland, of aan Jean-Jacques Rousseau, die in zijn *Confessions* schreef dat hij: " ... *alleen al wandelend kan ik mediteren; zodra ik stilsta, denk ik niet langer, mijn hoofd werkt alleen samen met mijn voeten*". Die ogenblikken van eenzaamheid zijn voor hem ideaal om zichzelf terug te vinden, zonder verplichtingen of obstakels, om te kunnen denken. In zijn notities schrijft Francis Alÿs net het tegendeel: "*zolang ik stap, denk ik niet*" (in *Story of Deception*, p.119). Ook dat is begrijpelijk, want stappen is een dynamische activiteit die tot een mentale "schoonmaak" kan leiden. Voor heel veel werken gebruikt Alÿs het stappen als werkmethode. Het verband tussen stappen en denken is evident, zowel in positieve als in negatieve zin: men denkt of men denkt niet. De bochten van een parcours kunnen de kronkels van het denken oproepen.

In de getoonde tekening lijkt het personage een stappende man, verzonken in zijn overpeinzing. Je voelt aan zijn houding dat hij in beslag genomen wordt door zijn cerebrale activiteit en dat zijn benen uit eigen beweging stappen. Men zou kunnen zeggen dat hij niet leidt maar wordt geleid. De opgestoken vinger wijst op een aha-ervaring of een redenering die zich ontwikkelt, en geeft het personage iets plechtigs. Interessant is de aanwezigheid van zijn schaduw, geprojecteerd op de muur, en van een half uitgewist silhouet op de grond. De man is transparant maar werpt een volle schaduw af. Het onderste deel van zijn lichaam bevindt zich in een gekleurd dubbel trapezium, terwijl het bovenste deel op een witte achtergrond getekend is, alsof het hoofd het lichaam verlicht met de zuiverheid van de bedachte concepten. Zoals vaak bij Alÿs is de tekening samengesteld uit heterogene elementen, op elkaar geplaatste of aan elkaar geplakte vellen.

De bezoeker begrijpt dat hier sprake is van een echo - een extra vel - op de oude vrienden van Schütte (de mens en zijn schaduw) en op de eenzaamheid die in de schilderijen van Perramant zo sterk aanwezig is.

Untitled (Before the Prophet), 2003. Collage, huile et crayon sur papier, 62,5 x 46,5 cm (encadré)
Vue de l'exposition, Meessen De Clercq, Bruxelles, 2011